УДК 373.3:37.011.3-051:159.954.4

DOI: 10.31652/3041-2439-2024-2-57-67

Формування творчого мислення майбутніх учителів початкової школи засобами проєктної діяльності

Наталка Котелянець[1], Антоніна Кушнір[2]

1. Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна
2. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Анотація

У статті розглянуто специфіку формування творчого мислення майбутніх учителів початкової школи засобами проєктної діяльності. Висвітлено теоретичні та практичні аспекти проєктної діяльності здобувачів вищої освіти. Проаналізовано досвід формування творчого мислення майбутніх учителів початкової школи засобами проєктної діяльності в умовах університетської освіти. Запропоновано шляхи підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до творчого мислення засобами проєктної діяльності. Установлено, що формування творчого мислення майбутніх учителів початкової школи передбачає використання засобів проєктної діяльності: структурно-логічних схем, листів опорних сигналів, інтелект-карт, скрайб-малюнків, нотаток-ескізів.

Проаналізовано педагогічний досвід використання проєктної діяльності в закладах загальної середньої освіти та визначено її ефективні засоби: сервіс для створення зручної наочної легко керованої системи заохочення з різними ролями й рівнями доступу; сервіси для створення віртуальних екскурсій; сервіси для створення вікторин, тестів, флеш-карток з можливістю учнів обирати власну траєкторію навчання; сервіс для створення тестів, вікторин, вправ на встановлення відповідності, вправ на відновлення порядку, вправ на заповнення відсутніх слів, фрагментів тексту, кросвордів; сервіс для створення мультимедійних плакатів, електронних дидактичних матеріалів до уроку, карт подорожей, маршрутних карт, інтелектуальних плакатів.

Результати дослідження окреслюють необхідність використання проєктних технологій в освітньому процесі закладів освіти, які сприятимуть формуванню творчого мислення майбутніх учителів початкових класів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної проблеми. Подальших досліджень потребує розробка програм інтегрованих освітніх курсів.

Ключові слова: творче мислення, проєкт, проєктна діяльність, засоби проєктної діяльності.

© 2024 Автор(и). Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

UDC 373.3:37.011.3-051:159.954.4

DOI: 10.31652/3041-2439-2024-2-57-67

Formation of creative thinking of future primary school teachers by means of project activities

Natalka Kotelianets[1], Antonina Kushnir[2]

1. Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi, Ukraine
2. Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

The article examines the particulars of developing creative thinking in prospective primary school teachers through project-based activities. The theoretical and practical aspects of project activities for future primary school teachers are the focus of this analysis. This article examines the process of fostering creative thinking in prospective primary school educators through project-based learning within the university setting. This paper puts forward a series of proposals aimed at enhancing the motivation of higher education students to engage in creative thinking through project-based activities. It has been demonstrated that the cultivation of creative thinking in prospective primary school teachers necessitates the implementation of project-based activities, encompassing the utilization of structural and logical diagrams, reference signal sheets, intelligence cards, scratch drawings, and sketch notes.

The pedagogical experience of using project activities in general secondary education institutions is analyzed, and effective project activity tools are identified. These tools include a service for creating a convenient, visual, easily manageable incentive system with different roles and levels of access; services for creating virtual tours; services for creating quizzes, tests, flash cards with the ability of students to choose their own learning trajectory; as well as a service for creating tests, quizzes, matching exercises, exercises to restore order, exercises to fill in percentages, and so forth.

The findings of the study suggest the necessity for the integration of project-based technologies within the pedagogical process of educational institutions, which will facilitate the development of creative thinking skills in future primary school teachers. It must be acknowledged that the study does not provide a complete account of this issue. Consequently, further research is required to develop comprehensive educational programmes.

Keywords: creative thinking, project, project activity, means of project activity.

© 2024 The Author(s). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти полягає в тому, щоб надати можливість майбутнім фахівцям початкової школи розвинути творче мислення за допомогою освітніх інновацій, спрямованих на збереження досягнень минулого та відповідно до тенденцій розвитку країни новітніх надбань науки, культури й соціальної практики. Створення належних умов для організації освітнього процесу ЗВО, підвищення конкурентоздатності фахівців початкової освіти, спроможних до саморозвитку, самоосвіти, насамперед, у європейському економічному, політичному й соціокультурному просторі вимагає пошуку засобів та інструментів веб-ресурсів, які сприяли б розвитку творчої активності майбутніх фахівців, демонстрували високий рівень теоретичної та практичної підготовки. З метою розв'язання проблем розвитку самостійності, творчого та відповідального ставлення до справи, свідомого навчання в сучасних ЗВО все ширше сьогодні використовують метод проєктів. Його застосування в організації освітнього процесу дозволяє стимулювати самостійну діяльність здобувачів вищої освіти, орієнтувати їх на виконання індивідуальної та групової проєктної діяльності. Отже, виникає потреба та необхідність пошуку ефективних засобів веб-ресурсів упровадження проєктної діяльності в освітній процес ЗВО та формування творчого мислення педагогів засобами проєктних технологій.

Поряд з цим аналіз наукових джерел вказує, що метод проєктів – це система навчання, за якої особистість набуває знання в процесі планування й виконання поступово ускладнених практичних завдань (Є. Полат, О. Пометун, Л. Пироженко, Т. Башинська, Л. Ботько, Т. Волковська, С. Сисоєва, З. Таран, О. Коберник та ін.) [1; 3]. До питань проєктної діяльності в освітньому процесі початкової школи звертались як психологи, так і педагоги. Історія застосування методу проєктів у навчальній діяльності школярів детально проаналізована С. Гончаренком, О. Савченко, О. Фунтіковою та ін. [2; 5].

Мета статті. На основі аналізу наукових джерел та емпіричного матеріалу визначити специфіку використання проєктних технологій в освітньому процесі ЗВО та окреслити результати пошуку інноваційних інструментів підготовки майбутніх учителів до формування творчого мислення.

Відповідно до мети визначаємо основні завдання публікації: обґрунтувати сутність поняття «проєктні технології» і трансформацію методу проєктів; схарактеризувати особливості організації проєктної діяльності в навчально-виховному процесі ЗВО.

У публікації використано низку теоретичних методів науково-педагогічного дослідження: узагальнення, контент-аналіз (систематизація науково-педагогічної літератури для уточнення теоретичних підходів); конкретизація, узагальнення, класифікація методичних матеріалів для визначення ефективного використання методу проєктів у роботі зі здобувачами вищої освіти.

При здійсненні дослідження використовувалися такі методологічні підходи: когнітивний – розуміння суті, змісту, цілей та завдань методу проєктів, орієнтування здобувачів закладу освіти на розвиток пізнавальної активності; діяльнісний – підхід до процесу проєктування засобів управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів, формування здатності до самоорганізації та самонавчання, прагнення до саморозвитку; системний – забезпечення логічно послідовного виконання етапів пізнання навколишнього світу, співпраці викладачів і здобувачів освіти у ЗВО як цілісної системи та комплексний аналіз результатів проєктної діяльності; аналітичний – на засадах організації проєктної діяльності знаходити шляхи формування в здобувачів освіти пізнавальних потреб та здійснювати контроль за всіма операціями

© 2024 Автор(и). Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

освітньої діяльності в їх взаємозв'язку на рівні самоконтролю.

Виклад основного матеріалу. У наукових дослідженнях, що стосуються проблем використання проєктних технологій у сучасному ЗВО, неодноразово вказувалося на необхідність змін виховної парадигми для інноваційної фахової підготовки здобувачів освіти (С. Ніколаєнко, Р. Сопівник, В. Лелека, М. Кроленко, А. Петрів та ін.) [8; 10]. Розроблені науковцями виховні педагогічні основи взаємодії викладачів та студентів (В. Лелека, М. Кроленко, А. Петрів) мають велике значення для професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Шляхи формування професійних виховних упливів на основі виокремлених дієвих теоретико-методологічних підходів до процесу виховання підвищують якість професійної підготовки майбутніх фахівців [10].

Наукові підходи щодо питання дослідницької компетентності майбутніх спеціалістів як чинника готовності до ефективного навчання в процесі професійної підготовки стали предметом дослідження багатьох науковців (В. Коваль, В. Ворона, В. Балакір'єва, Н. Моісеєнко, Н. Голубенко), у працях яких показано можливості формування дослідницької компетентності в процесі експериментальної дослідницької діяльності та визначено, що в процесі організації пошукової діяльності ставляться завдання та показуються шляхи їх вирішення.

Сучасні дослідники (В. Садкіна, Н. Олійник, Н. Казьмірчук, І. Стахова та ін.) визначають необхідність удосконалення системи ЗВО шляхом розробки та реалізації освітніх проєктів як інструменту освітніх предметів задля отримання позитивного результату, формування м'яких навичок майбутніх учителів [9; 11].

Теоретична основа методу проєктів заснована завдяки педагогічним ідеям американського педагога та психолога Дж. Дьюї та його учнів і послідовників В. Кілпатріка, Е. Коллігнса. Проєктне навчання було направлено на те, щоб знайти способи та шляхи розвитку активного самостійного мислення тих, хто навчається, щоб навчити їх не тільки запам'ятовувати й відтворювати знання, а й застосовувати їх на практиці. Загальний принцип, на якому базувався метод проєктів, полягав у встановленні безпосереднього зв'язку навчального матеріалу з життєвим досвідом тих, хто навчається, у їх активній пізнавальній і творчій діяльності. У наші дні проєктні технології – це ефективна інноваційна система навчання та виховання, яка активізує навчально-пізнавальну діяльність, підвищує внутрішню мотивацію та рівень оволодіння знаннями здобувачів освіти, розвиває їхні вміння в здійсненні вибору креативних методів (досліджень, пошукової роботи, вирішення проблемних ситуацій).

Водночас аналіз наукових джерел (І. Єрмаков, С. Кримський) указує, що основними ознаками методу проєктів є:

- наявність значущої в дослідницькому або творчому аспекті проблеми, вирішення якої вимагає інтегрованого змісту;
- цінність для здобувачів освіти передбачуваних результатів; особиста потреба в розв'язанні проєктної проблеми чи завдання; урахування інтересів і здібностей кожного;
- самостійне виконання частини проєкту або всього проєктного завдання;
- використання здобувачами освіти проєктно-пошукових і проєктно-дослідницьких прийомів роботи.

На нашу думку, використання засобів активізації навчання шляхом виконання навчальних проєктів під час підготовки майбутніх учителів початкової школи посилить інтерес студентів до вивчення фундаментальних дисциплін, сприятиме усвідомленню ними базових принципів навчання та виховання. Поділяємо думку Н. Лазаренко та Д.

© 2024 The Author(s). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Коровій щодо успішної реалізації змішаної форми навчання. Вони вважають, що така форма потребує використання різноманітних цифрових ресурсів, які дослідники виокремили в групи: інструменти для планування навчальної діяльності (електронні журнали, Google Calendar), інструменти для співпраці (Google Форми, Google Документи), інструменти для комунікації та створення спільнот (соціальні мережі, Google Meet, ZOOM, Skype), інструменти для створення навчального контенту (Padlet, Microsoft PowerPoint, Plickers, Quizalize, Mentimeter) [6; 7].

Підтримуємо В. Садкіну в тому, що одним із шляхів підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до творчого мислення засобами проєктної діяльності є скрайбінг. Як засіб активізації пізнавальної діяльності метод робить тему заняття або презентації більш зрозумілою для майбутніх педагогів. Пояснюючи навчальний матеріал, викладач одночасно ілюструє його на дошці (або на аркуші паперу), при цьому виникає «ефект паралельного слідування», коли здобувачі освіти чують і бачать одне й те ж саме, а графічне зображення фіксує ключові моменти теми [11, с.124].

Важливими для нашого дослідження є визначені В. Садкіною переваги скрайбінгу:

- ефективність, що передбачає якісно, доступно та швидко пояснити та донести до здобувачів освіти навчальний матеріал;
- універсальність візуалізації (використання малюнків, де скрайбінг стає універсальною мовою спілкування та передання інформації);
- мінімум затрат (щоб створити скрайб, необхідно використовувати мінімальну кількість засобів навчання);
- якісне засвоєння інформації та запам'ятовування ключових моментів теми включає взаємозв'язок аудіо- та візуальної інформації, що дозволяє легко відновлювати в пам'яті прослухані матеріали, оскільки складну інформацію скрайбер перетворює на прості символи й предмети;
- можливість безперервного спілкування з здобувачами освіти протягом усього заняття;
- можливість використовувати скрайб (загальну картинку, створену на занятті) у подальшій роботі для закріплення здобутої інформації; використання ефекту паралельного прямування (звуковий ряд доповнюється візуалізацією практично одночасно, що сприяє якісному засвоєнню матеріалу);
- універсальність у використанні (скрайбінг можна використовувати при вивченні будь-якої теми для пояснення нового матеріалу та перевіряння засвоєного) [11, с.125].

Наведемо приклад художнього скрайбінгу, створеного здобувачами вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського К. Коваль та О. Бубліковою для участі у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових проєктів із галузі «Гендерні дослідження» (Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка) (Рис. 1).

Також нами проаналізовано педагогічний досвід використання проєктної діяльності педагогами Комунального закладу «Вінницько-Хутірський ліцей Вінницького району Вінницької області», Комунального закладу «Якушинецький ліцей» Вінницької області, Білоцерківської початкової школи № 3 Білоцерківської міської ради Київської області, Комунального закладу «Тетіївський ліцей № 3» Тетіївської міської ради Київської області, Комунального закладу «Кармалюківський ліцей» Вінницької області. В освітньому процесі початкової школи учителі (С. Добровольська, Л. Мазур, І. Псарук, І. Кравець)

© 2024 Автор(и). Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Рис. 1. Фрагменти творчого проєкту «Я не Попелюшка»

використовують такі засоби проєктної діяльності: сервіс для створення зручної наочної легко керованої системи заохочення з різними ролями й рівнями доступу – ClassDojo (https://www.classdojo.com/); сервіси для створення віртуальних екскурсій – «Google Culture Institute», «World Wonders Project», «Google Expeditions»; сервіс для створення скрайбінгу, скрайб-презентації, мультфільму – VideoScribe (https://www.videoscribe.com); сервіс для створення вікторин, тестів, флешкартки з можливістю учнів обирати власну траєкторію навчання Quizizz (https://quizizz.com/); сервіс для створення тестів, вікторин, вправ на встановлення відповідності, вправ на відновлення порядку, вправ на заповнення відсутніх слів, фрагментів тексту, кросвордів – LearningApps; сервіс для створення онлайн вікторин, тестів і опитування з прив'язкою до часових проміжків виконання завдань – Kahoot (https://getkahoot.com); сервіс для створення мультимедійних плакатів, електронних дидактичних матеріалів до уроку, карт подорожей, маршрутних карт, інтелектуальних плакатів – ThingLink (https://www.thinglink.com).

На діагностувальному етапі було задіяно 84 студенти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, які навчаються на факультеті дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. Усіх респондентів було поділено на 2 групи: експериментальна (ЕГ) і контрольна (КГ).

З метою перевірки готовності майбутніх учителів початкової школи до розвитку творчого мислення засобами проєктної діяльності використовувалися авторські опитувальники, створені за допомогою комп'ютерних технологій та сервісу google form та Mentimeter, які представлено на Рис. 2.

Так, 91,5 % респондентів наголосили на необхідності використання проєктних технологій у початковій школі, оскільки розуміють її педагогічну цінність у «розвитку творчих здібностей школярів», «розвитку навичок комунікувати», «формуванні вміння висловлювати власну думку». Також здобувачі освіти зазначили, що вчителі-практики недостатньо використовують проєктні технології на уроках, бо така діяльність вимагає використання великої кількості методичних матеріалів, посібників та підвищення кваліфікації з використанням засобів проєктної діяльності.

© 2024 The Author(s). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

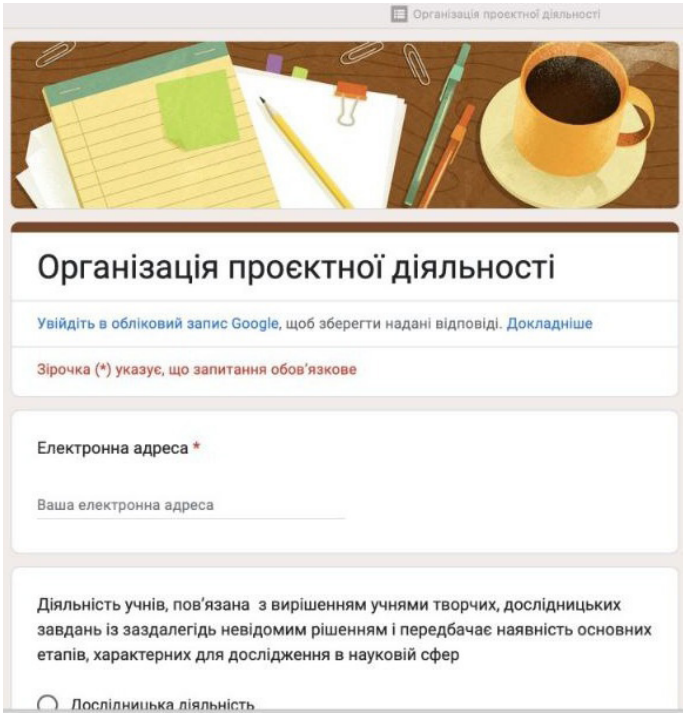

Рис. 2. Фрагмент авторського опитувальника «Організація проєктної діяльності»

Наступним етапом дослідження стало вивчення бажань та інтересів учнів щодо участі в проєктній діяльності. Опитування проводилось здобувачами ступеня вищої освіти «бакалавр» під час проходження педагогічної практики.

Результати констатувального етапу експерименту показали, що 58% опитаних учнів 2-3 класів указали, що взагалі нічого не знають про навчальні проєкти, а також зазначали, що, розпочавши роботу над проектом, часто не завершували його. Водночас, позитивним є те, що учні висловили щирі бажання взяти участь у проєктах. Ці факти свідчать, з одного боку, про високу мотивацію та інтерес школярів до проєктної діяльності, з другого – про недоліки в роботі вчителів щодо використання методу проєктів в освітньому процесі. Як бачимо, отримані дані вказують на суперечність між розумінням педагогічної цінності проєктної діяльності та недостатньою готовністю вчителів до її організації.

Отримані результати спонукали нас до розробки вибіркової навчальної дисципліни «Організація проєктної діяльності дітей» для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр», яка становить чотири к*редити* ЄКТС (120 год). На лекційних і практичних заняттях майбутні вчителі початкової школи вивчають особливості проєктної діяльності, структуру проєкту, функції кожного учасника проєкту, управління проєктною діяльністю, умови ефективного застосування проєктного навчання в підготовці майбутніх педагогів, роль педагога в організації проєктної діяльності. Ознайомлюються із формами та методами навчання, що забезпечують підготовку майбутнього педагога до організації проєктної діяльності.

Під час виконання практичних завдань у здобувачів формуються компетентності, необхідні педагогу для ефективного керівництва проєктною діяльністю, розвиваються спеціальні проєктні здібності, які допоможуть майбутньому учителеві початкових класів реалізувати проєктну діяльність (уміння ефективно здійснювати проєктну діяльність та навчати цьому дітей; активізувати пізна-

© 2024 Автор(и). Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

вальну діяльність дітей шляхом постановки освітніх завдань і проблем; організовувати проєктну діяльність різного рівня самостійності відповідно до індивідуальних та вікових особливостей кожної дитини). Звертається особлива увага на аспекти, які необхідно

сім'я – ключик до щастя!» (А. Галевська), «Як з'явилася книга?» (В. Рябець), «Моя улюблена казка» (К. Ярмоленко). Приклади проєктів, виготовлених здобувачами освіти, представлено на Рис. 3.

У результаті вивчення вибіркової на-

Рис. 3. Фрагменти творчого проєкту «Творці рідного краю»

враховувати педагогу в процесі роботи над проєктом, способи включення проєктної діяльності в освітній процес початкової школи.

У процесі опанування та на етапах завершення вивчення курсу здобувачі освіти підготували проєкти на обрану тему та реалізували їх на педагогічній практиці: «Життя в коконі» (А. Вирова), «Творці рідного краю» (І. Грогуль І.), «Мій улюблений пухнастик» (Є. Полупан Є.), «Мова – ДНК нації» (А. Войтас), «Маленька сходинка на шляху до чистости» (А. Стеценко), «Моя

вчальної дисципліни «Організація проєктної діяльності дітей» майбутні вчителів початкової школи зможуть ефективно використовувати засоби проєктної діяльності: структурно-логічних схем, листів опорних сигналів, інтелект-карт, скрайб-малюнків, нотаток-ескізів.

Використання проєктного підходу допомагає майбутнім учителям початкової школи опановувати сучасні педагогічні технології та методи, що дозволяє успішно реалізовувати навчально-виховні завдання. Дослідження

© 2024 The Author(s). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

та удосконалення методів проєктної діяльності в педагогічній освіті є перспективним напрямом, що сприятиме підвищенню якості професійної підготовки майбутніх учителів.

Висновки. Отже, формування творчого мислення майбутніх учителів початкової школи є важливим завданням сучасної педагогічної освіти, оскільки ця якість сприяє адаптації до нових умов та забезпечує ефективність професійної діяльності. Застосування методів проєктної діяльності дозволяє створити умови для формування в студентів творчого підходу до вирішення професійних завдань. Інтеграція проєктної діяльності в навчальний процес сприяє розвитку комунікативних навичок, формуванню креативності, здатності до співпраці та відповідальності за результати колективної праці. Отже, проєктна діяльність виступає ефективним засобом формування творчого мислення, що є необхідним для професійного зростання та успішної роботи в сучасних умовах початкової освіти.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в удосконаленні способів візуалізації дидактичного процесу під час організації проєктної діяльності в процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи, розробці авторських методик створення візуалізованого навчального контенту.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2009. 246 с.
2. Зязюн І. А. Інтелектуально творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти. *Неперервна освіта: проблеми, пошуки, перспективи*: монографія. Київ: Віпол, 2000. С. 11-20.
3. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академічної групи: метод. реком. / за ред. Н. К. Желябіної. Запоріжжя: ЗДІА, 2007. 67 с.
4. Koval V., Kushnir A., Vorona V., Balakirieva V., Moiseienko N., Golubenko N. Formation of future specialists research competence in the process of professional training. *Amazonia Investiga*. 2023. №12 (63). P. 77-86.
5. Котелянець Н. Проектний метод навчання молодших школярів. *Рідна школа*. 2001. №10. С. 47-48.
6. Лазаренко Н. І. Нові вимоги до професіоналізму вчителя з урахуванням процесів Євроінтеграції. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.* Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. Вип. 54. С. 100-106.
7. Лазаренко Н. І., Коломієць А. М. Сучасні методологічні підходи в організації вищої педагогічної освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. Серія: Педагогіка.* Одеса: ПНПУ, 2016. Вип. 3 (110). С. 47-52.

© 2024 Автор(и). Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

8. Leleka V., Khrolenko M., Kushnir A., Protsenko I., Petriv A. Theoretical and methodological approaches to the educational potential of students in higher education institutions. *Amazonia Investiga*. 2023. №12 (71). P. 162-174.
9. Mozgalova N. G., Baranovska I. G., Hlazunova I. K., Mikhalishen A. V., Kazmirchuk N. S. Methodological foundations of soft skills of musical art teachers in pedagogical institutions of higher education. *Linguistics and Culture Review*. 2021. №5 (S2). P. 317-327.
10. Ніколаєнко С. М., Сопівник Р. В., Кушнір А. О. та ін. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот»: навч.-метод. посіб. Київ: Ай Си Ес – Актив, 2016. 76 с.
11. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. 2-ге видання, доповнене. Харків: Вид. група «Основа», 2021. 160 с.

References

1. Beh, I. D. (2009). *Psykholohichni dzherela vykhovnoi maisternosti* [Psychological sources of educational master]. Kyiv: Akademvydav. [in Ukrainian].
2. Zyazyun, I. A. (2000). Intelektualno tvorchyi rozvytok osobystosti v umovakh neperervnoi osvity [Intellectually creative personality development in the conditions of continuous education]. *Neperervna osvita: problemy, poshuky, perspektyvy – Continuous education: problems, searches, prospects*: monohrafiia. Kyiv: Vipol. [in Ukrainian].
3. Zhelyabina, N. K. (2007). *Innovatsiini komunikatyvni tekhnolohii v roboti kuratora akademichnoi hrupy*: metod. rekom. [Innovative communication technologies in the work of the academic group curator: methodological recommendations]. Zaporizhzhia: ZDIA. [in Ukrainian].
4. Koval, V., Kushnir, A., Vorona, V., Balakirieva, V., Moiseienko, N., & Golubenko, N. (2023). Formation of future specialists' research competence in the process of professional training. *Amazonia Investiga,* 12(63), 77-86. [in Ukrainian].
5. Kotelyanets, N. (2001). The project method of teaching junior high school students. *Ridna shkola – Native School*, (10), 47-48. [in Ukrainian].
6. Lazarenko, N. I. (2018). New requirements for teacher professionalism regarding the processes of European integration. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriia: Pedahohika i psykholohiia – Scientific Notes of Vinnytsia State Pedagogical University Named After Mykhailo Kotsyubynskyi. Series: Pedagogy and Psychology,* (54), 100-106. [in Ukrainian].
7. Lazarenko, N. I., & Kolomiets, A. M. (2016). Modern methodological approaches in the organization of higher pedagogical education. *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K.D. Ushynskoho. Seriia: Pedahohika – Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University Named After K. D. Ushinsky. Series: Pedagogy,* 3(110), 47-52. [in Ukrainian].
8. Leleka, V., Khrolenko, M., Kushnir, A., Protsenko, I., & Petriv, A. (2023). Theoretical and methodological approaches to the educational potential of students in higher education institutions. *Amazonia Investiga*, 12 (71), 162-174. [in Ukrainian].

© 2024 The Author(s). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

9. Mozgalova, N. G., Baranovska, I. G., Hlazunova, I. K., Mikhalishen, A. V., & Kazmirchuk, N. S. (2021). Methodological foundations of soft skills of musical art teachers in pedagogical institutions of higher education. *Linguistics and Culture Review,* 5(S2), 317–327.
10. Nikolayenko, S. M., Sopivnyk, R. V., & Kushnir, A. O. (2016). *Prohrama vykhovannia studenta: «Fakhivets, hromadianyn, patriot* [Student education program: «Specialist, citizen, patriot»]. Kyiv: ICS - Aktiv. [in Ukrainian].
11. Sadkina, V. I. (2021). *Malenki sekrety uchytelskoho uspikhu. Navchaiemo z radistiu* [Small secrets of teaching success. We teach with joy]. Kharkiv: Osnova. [in Ukrainian].

Про авторів

Наталка Котелянець, докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри дошкільної та початкової освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна
ORCID ID: 0000-0002-0575-5205
nauka_idgu@ukr.net

Антоніна Кушнір, кандидатка педагогічних наук, старша викладачка кафедри початкової освіти, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Україна
ORCID iD: 0000-0001-9041-7691
kushnir.antonina@vspu.edu.ua

About the Authors

Natalka Kotelianets, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Primary Education, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Kropyvnytskyi, Ukraine
ORCID iD: 0000-0002-0575-5205
nauka_idgu@ukr.net

Antonina Kushnir, Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine
ORCID iD: 0000-0001-9041-7691
kushnir.antonina@vspu.edu.ua

© 2024 Автор(и). Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)